Öz düzenleme becerisinin zihin kuramı ve sosyal davranışlar ile ilişkisi

Korucu, I., Selçuk, B., & *Harma, M.* (2017). Self-regulation: Relations with theory of mind and social behaviour. *Infant and Child Development, 26 (3).* First online published: 27 May 2017. doi: 10.1002/icd.1988

Self-Regulation: Relations with Theory of Mind and Social Behaviour

Irem Korucu, Bilge Selcuk, Mehmet Harma

First published: 27 May 2016 | https://doi.org/10.1002/icd.1988 | Citations: 4

http://www1.ku.edu.tr/images/library/getit_koc.gif

SECTIONS PDF TOOLS SHARE

Abstract

It is argued that self-regulation skill is necessary both for displaying constructive behaviour and for controlling negative social behaviour, and self-regulation might affect social behaviours by increasing the ability to understand others' minds. In this research, in order to examine different aspects of self-regulation and their similarities and differences in terms of their relations with other constructs, we focused on both effortful control and executive function and investigated their concurrent associations with socially competent and aggressive behaviours and theory of mind (ToM). The participants were 212 preschool children in Turkey. We assessed executive functions with behavioural measures and effortful control with mother reports. We used six tasks for comprehensive assessment of mental state understanding. Children's social competency and aggressive behaviour were assessed with teacher reports. Structural equation modelling results showed that when age and receptive language were controlled, ToM was significantly associated with social competence but not aggressive behaviour. Both effortful control and executive functions were significantly related to social competency and ToM; the pathways from each self-regulation skill were similar in strength. ToM was linked with social competence, but it did not have a mediating role in the relations of self-regulation with social competence. The findings highlighted the importance of self-regulation for socio-cognitive and social development in the preschool years. Copyright © 2016 John Wiley & Sons, Ltd.

Okul öncesi dönem bilişsel ve sosyal yeteneklerin hızla geliştiği bir dönemdir. Okul öncesi dönemde gelişen yetenekler okula adaptasyon sürecinde büyük rol oynar ve öz düzenleme becerilerinin hem okul öncesi hem de okul sonrası döneme etkisi birçok çalışmada gösterilmiştir. Öz-düzenleme becerisinin yapıcı davranışlar gösterme ve de olumsuz sosyal davranışların kontrol edilmesinde etkili olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda bu becerinin başkalarının zihnini anlama yeteneğini artırarak sosyal davranışları etkilediği de tartışılmıştır. Öz düzenleme becerisi yönetici işlevler ve ketleyici kontrol olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmiştir. Sosyal davranışları inceleyen çalışmalar daha çok ketleyici kontrole odaklanırken, zihin kuramını inceleyen araştırmalar yönetici işlevlere dikkat çekmiştir. Dolayısıyla bu iki öz düzenleme becerisi daha önceki çalışmalarda aynı anda incelenmemiş, özellikle zihin kuramı ve sosyal davranışlar ile farklılık ilişkisi anlaşılmamıştır.

Bu çalışmanın amacı öz düzenleme becerisinin davranışsal ve bilişsel yönlerini araştırmak ve zihin kuramı yeteneğinin öz düzenleme becerisi ile sosyal davranışlar arasındaki ilişkiye aracılık rolünü incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, bu çalışmada hem yönetici işlevler hem de ketleyici kontrole odaklanılmış, sosyal yetkinlik, saldırgan davranışlar ve zihin kuramı yeteneği ile ilişkileri incelenmiştir.

Araştırma, Türkiye'de yaşayan 3-6 yaş arası 212 çocuk (64 3-yas, 82 4-yas, 57 5-yas, 9 6-yas), aileleri ve öğretmenleriyle yapılmıştır. Aileler düşük, orta ve yüksek olmak üzere çeşitli sosyoekonomik seviyelerden gelmektedir. Çalışmaya katılan annelerin ortalama yaşı 35 (SS = 5), öğretmenlerin ise 30 (SS = 5)'dur. Çocukların yönetici işlevleri bireysel değerlendirmelerle, ketleyici kontrolleri ise anneleri tarafından doldurulan ölçeklerle değerlendirilmiştir. Zihin kuramı yeteneklerini ölçmek için altı farklı etkinlikten oluşan Zihin Kuramı Ölçeği uygulanmıştır. Çocukların sosyal yetkinlikleri ve saldırgan davranışları ise öğretmenleri tarafından değerlendirilmiştir.

Yapısal eşitlik modellemesi sonuçları, çocukların yaşları ve alıcı dil becerileri kontrol edildikten sonra, zihin kuramı yeteneklerinin sosyal yetkinlikleri ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu bulgu daha önceki çalışmaları destekleyici niteliktedir. Fakat çocukların zihin kuramı yeteneklerinin saldırgan davranışları ile ilişkili olmadığı görülmüştür. Bu bulgu beklenenden farklı olsa da bu alandaki bazı çalışmalarla örtüşmektedir. Gelişmiş düzeyde zihin yeteneğinin saldırgan davranışları bastırmaya yeterli olmadığı savunulmaktadır. Hatta, gelişmiş düzeyde zihin yeteneği yardım amaçlı kullanılacağı gibi zarar verme amaçlı da kullanılabilir. Ek olarak, saldırgan davranışların farklı formları zihin kuramı ile farklı yönde ilişki gösterebilir. Örneğin, dolaylı ya da sosyal saldırgan davranışlar zihin kuramı ile olumlu yönde ilişki gösterirken, reaktif ya da fiziksel davranışlar zihin kuramı ile olumsuz yönde ilişki gösterebilir. Bu çalışmada saldırgan davranışlar geniş bir kapsamda incelendiği için zihin kuramı ile ilişki göstermemiş olabilir.

Sonuçlar hem ketleyici kontrolün hem de yönetici işlevlerin sosyal yetkinlik, saldırgan davranış ve zihin kuramı ile benzer kuvvetlerde ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu bulgu öz-düzenleme becerisi literatürü için önem taşımaktadır. Ketleyici kontrol ve yönetici işlemler farklı literatürlerde çalışılsa da birbirleriyle ilişkilidir ve diğer becerilerle de benzer şekilde ilişkileri vardır. Son olarak, zihin kuramı yeteneği sosyal yetkinlik ile anlamlı düzeyde ilişkiliyken, zihin kuramı öz düzenleme beceresi ve sosyal yetkinlik arasındaki ilişkiye aracılık etmemiştir. Bulgular, okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal ve sosyo-bilişsel gelişimlerinde öz düzenleme becerisinin önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal yetkinlik, saldırgan davranış, zihin kuramı, yönetici işlevler, ketleyici kontrol, okul öncesi dönem.